Kestävän kasvun ohjelma

Talousvaliokunta, Eduskunta
15.1.2021

Professori Lassi Linnanen
Suomen kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli

KESTÄ VYYS PANEELI

Kestävyyspaneelin Suomelle tunnistamat etenemisaskeleet, jotka huomioivat keskinäiset riippuvuudet

I

Tieteidenvälisellä tutkimuksella tuodaan läpinäkyvyyttä materiaali- ja rahavirtoihin sekä tietoa uusien teknologioiden ja kokeilujen vaikuttavuudesta.

Kestävyysinnovaatioita viedään jo nyt käytäntöön Suomessa ja muualla maailmassa.

II

Tietoon ja yhteistoimintaan perustuvan suunnittelun myötä kestävyydestä tulee uusi normaali yksilöiden ja yhteisöjen arkeen.

Kasvatuksen, koulutuksen ja yhteisöllisen toiminnan tehtävä kestävyysmurroksessa on tehdä näkyväksi ihmisen ja luonnon keskinäistä riippuvuutta, edesauttaa systeemistä ajattelua niin haasteiden kuin ratkaisujen osalta ja lisätä kansalaisten keskinäistä luottamusta sekä kannustaa kokeilemaan uusia, kestävämpiä arjen rutiineja.

III

Materiaalien ja luonnontilaisen maan käyttöä vähennetään kaikessa toiminnassa ja rahoitusinstrumentit säädetään kestävyyskriteerit huomioiviksi.

Verot ja tuet tulee valjastaa portaittaiseen siirtymään, joka ohjaa kestävään liiketoimintaan ja kulutukseen. BKT:n rinnalle on nostettava mittareita, jotka ohjaavat taloutta hyvinvoinnin ja luonnonympäristön huomioiden.

IV

Kestävyys otetaan kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin perustaksi niin julkisella kuin yksityisellä puolella.

Hallinnon rakenteita on uudistettava pääministerivetoisesti niin, että valtioneuvosto kykenee johtamaan oikeudenmukaista ja vaikuttavaa ruoka-, energia-, kaupungistumisen ja talouden järjestelmien kestävyysmurrosta. Lisäksi sen on kyettävä aktiivisesti rakentamaan kestävää luonnonjärjestelmien globaalia hallintaa. Hyvinvointiyhteiskuntaa on kehitettävä niin, että se tarjoaa kaikille mahdollisuuden osallistua kestävyysmurroksen läpiviemiseen.

Yleisiä huomioita

- Ohjelman laatimista ohjanneet kriteerit hyviä, mittareiden kehittämisessä huomioitava eri kestävyysnäkökulmat ja vuorovaikutukset niiden välillä
- Monia hyviä mahdollisuuksia siirtymälle kohti kestävää taloutta esitetty, mutta talouskasvu otetaan itseisarvoiseksi tavoitteeksi, jolloin talouskasvun ristiriidat ekologisen kestävyyden kanssa ja mahdollinen sosiaalinen eriarvoistuminen jäävät maton alle lakaistuiksi
- Yritystukien parempi kohdentaminen on jatkossa välttämätöntä talouden kestävän uudistumisen varmentamiseksi
- Koska elvytyksen yleistavoitteena on korostettu vihreää siirtymää, olisi perusteltua ottaa se jämäkästi kaiken elvytyksen tavoitteeksi => Suomi kansainväliseksi suunnannäyttäjäksi
- Eri aihealueiden tarkka erottelu on osin keinotekoista ja voi johtaa toisiaan korville lyöviin lopputuloksiin

KESTÄ VYYS PANEELI

Yksittäisiä nostoja painopisteistä

- Koulutuksella myös itseisarvo ja sosiaalinen arvo. Kaikilla koulutusasteilla pitäisi vahvistaa kestävän kehityksen opetusta ja koulutusta erityisesti systeemiseen ajatteluun, jonka varaan järjestelmämurrokset rakentuvat
- Panostuksia järjestelmätason murrosten (esim. ruoka-, energia-, liikenne-, kaupunkimurros) tutkimiseen tulee määrätietoisesti jatkaa ja yhteistyötä yritysten ja muiden tahojen kanssa lisätä muutosten vauhdittamiseksi
- Energiajärjestelmän murrosta koskeva toimenpiteiden lista on kattava. Huomio on teknisessä toteutuksessa, nopeasti toteutettavalla murroksella on huomattavia sosiaalisia ja alueellisia vaikutuksia (muitakin kuin turpeen energiakäytön vähentäminen ja lopettaminen)

KESTÄVYYS PANEELI

Yksittäisiä nostoja painopisteistä

- Linjattava pontevammin, että TKI-toiminnassa lisäpanoksia ei myönnetä muuhun kuin vihreää siirtymää tukevaan toimintaan. Tämä selkeyttäisi rahoitusten kohdentamista ja auttaisi ehkäisemään ei-toivottuja vaikutuksia ympäristön tilaan
- Kansainvälistä kilpailukykyä kehitettäessä on huomiota kiinnitettävä myös yritysten toiminnan vastuullisuuteen ja ympäristöjalanjälkeen
- Luontomatkailu ei aina täytä kestävyyden kriteereitä
- Digitalisaation ja kiertotalouden kytkennät, kuten ICT-jätteen hyödyntämisen ongelmat ovat jääneet huomioimatta
- Uudet julkisen ja yksityisen yhteistyöhön perustuvat palveluiden liiketoimintamallit voivat mahdollistaa myös heikommin työllistyvien pääsyä työmarkkinoille ja helpottaa työelämän murrosta.
- Sosiaalinen hyväksyttävyys ja oikeudenmukaisuus on pidettävä näkökulmina mukana kaikissa elvytystoimissa läpileikkaavana, eikä erillisenä oikeudenmukaisuusrahaston toimenpiteenä tarkasteltavana asiana

KESTÄVYYS PANEELI

KIITOS!

THANK YOU!

KESTÄ VYYS PANEELI